

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)

z 2. septembra 2021 *

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Smernica 2004/38/ES – Článok 13 ods. 2 – Právo na pobyt rodinných príslušníkov občana Únie – Manželstvo medzi občanom Únie a štátnym príslušníkom tretej krajiny – Zachovanie práva na pobyt štátneho príslušníka tretej krajiny, obete domáceho násillia zo strany svojho manželského partnera, v prípade rozvodu – Povinnosť preukázať existenciu dostatočných zdrojov – Neexistencia takejto povinnosti v smernici 2003/86/ES – Platnosť – Charta základných práv Európskej únie – Články 20 a 21 – Rovnosť zaobchádzania – Rozdielne zaobchádzanie podľa toho, či je garant občanom Únie alebo štátnym príslušníkom tretej krajiny – Neporovnateľnosť situácií“

Vo veci C-930/19,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Conseil du contentieux des étrangers (Rada pre cudzinecké spory) (Belgicko) z 13. decembra 2019 a doručený Súdnemu dvoru 20. decembra 2019, ktorý súvisí s konaním:

X

proti

État belge,

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda K. Lenaerts, podpredsedníčka R. Silva de Lapuerta (spravodajkyňa), predsedovia komôr J.-C. Bonichot, A. Prechal, M. Vilaras, N. Piçarra a A. Kumin, sudcovia M. Safjan, D. Šváby, S. Rodin, K. Jürimäe, P. G. Xuereb, L. S. Rossi, I. Jarukaitis a J. Passer,

generálny advokát: M. Szpunar,

tajomník: M. Krausenböck, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní zo 7. decembra 2020,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– X, v zastúpení: J. Wolsey a E. Didi, avocats,

* Jazyk konania: francúzština.

- belgická vláda, v zastúpení: L. Van den Broeck, M. Jacobs, a C. Pochet, splnomocnené zástupkyne, za právnej pomoci E. Derricks, K. de Haes a G. van Witzenburg, avocats,
 - Európsky parlament, v zastúpení: D. Warin a R. van de Westelaken, splnomocnení zástupcovia,
 - Rada Európskej únie, v zastúpení: S. Boelaert a R. Meyer, splnomocnení zástupcovia,
 - Európska komisia, v zastúpení: C. Cattabriga a E. Montaguti, splnomocnené zástupkyne,
- po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 22. marca 2021,
vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka platnosti článku 13 ods. 2 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES z 29. apríla 2004 o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov, ktorá mení a dopĺňa nariadenie (EHS) 1612/68 a ruší smernice 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Ú. v. EÚ L 158, 2004, s. 77; Mim. vyd. 05/005, s. 46), z hľadiska článkov 20 a 21 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi X a État belge (Belgicko) vo veci zachovania práva X na pobyt na belgickom území.

Právny rámec

Právo Únie

Smernica 2004/38

- 3 Podľa odôvodnení 1 až 3, 5, 10 a 15 smernice 2004/38:
 - „(1) občianstvo v Únii udeľuje každému občanovi Únie základné a individuálne právo voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov s výhradou obmedzení a podmienok uvedených v zmluve [o FEÚ] a opatrení prijatých na tento účel;
 - (2) voľný pohyb osôb predstavuje jednu zo základných slobôd vnútorného trhu, ktorý vytvára oblasť bez vnútorných hraníc, kde je sloboda zabezpečená v súlade s ustanoveniami zmluvy [o FEÚ];
 - (3) občianstvo Únie by malo byť základným štatútom štátnych príslušníkov členských štátov, keď uplatňujú svoje právo na voľný pohyb a pobyt. Je preto potrebné, aby sa kodifikovali a preskúmali existujúce nástroje spoločenstva, ktoré sa oddelene zaoberajú pracovníkmi, samostatne zárobkovo činnými osobami a tiež študentmi a inými neaktívnymi osobami, aby sa zjednodušilo a posilnilo právo všetkých občanov Únie na voľný pohyb a pobyt;

...

- (5) právo všetkých občanov Únie voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov by sa malo, ak sa má uplatňovať podľa objektívnych podmienok slobody a dôstojnosti, udeliť tiež ich rodinným príslušníkom bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť. ...

...

- (10) osoby uplatňujúce svoje právo pobytu by sa však nemali stať neprimeranou záťažou pre systém sociálnej pomoci hostiteľského členského štátu počas počiatočného obdobia pobytu. Preto by sa právo pobytu pre občanov Únie a ich rodinných príslušníkov počas obdobia presahujúceho tri mesiace malo podriaďiť podmienkam;

...

- (15) rodinní príslušníci by mali byť právne chránení v prípade úmrtia občana Únie, rozvodu, anulovania manželstva alebo ukončenia registrovaného partnerstva. S primeraným ohľadom na rodinný život a ľudskú dôstojnosť a v niektorých prípadoch s cieľom ochrany proti zneužívaniu by sa mali prijať opatrenia, aby sa zabezpečilo, že za takýchto okolností rodinní príslušníci, ktorí sa už zdržiavajú na území hostiteľského členského štátu, si zachovávajú svoje právo pobytu výlučne na osobnom základe“.

- 4 Článok 1 smernice 2004/38 s názvom „Predmet“ stanovuje:

„Táto smernica stanovuje:

- a) podmienky, ktoré upravujú uplatňovanie práva voľného pohybu a pobytu v rámci územia členských štátov občanmi Únie a ich rodinných príslušníkov;
- b) právo trvalého pobytu na území členských štátov pre občanov Únie a ich rodinných príslušníkov;
- c) obmedzenia zavedené pre práva uvedené v [písm.] a) a b) na základe dôvodov verejného poriadku, verejnej bezpečnosti alebo verejného zdravia.“

- 5 Článok 7 tejto smernice s názvom „Právo pobytu na viac ako tri mesiace“ v odsekoch 1 a 2 stanovuje:

„1. Všetci občania Únie majú právo pobytu na území iného členského štátu počas obdobia dlhšieho ako tri mesiace, ak:

- a) sú pracovníci alebo samostatne zárobkovo činné osoby v hostiteľskom členskom štáte; alebo
- b) majú dostatočné zdroje pre samých seba a svojich rodinných príslušníkov, aby sa nestali záťažou pre systém sociálnej pomoci hostiteľského členského štátu počas obdobia ich pobytu, a ak majú komplexné krytie zdravotného poistenia v hostiteľskom členskom štáte; alebo
- c) – sú zapísaní na súkromnej alebo verejnej inštitúcii, akreditovanej alebo financovanej hostiteľským členským štátom na základe jeho legislatívy alebo administratívneho postupu, s hlavným cieľom absolvovať študijný kurz, vrátane odborného vzdelávania; a

– majú komplexné krytie zdravotného poistenia v hostiteľskom členskom štáte a predložili príslušnému vnútroštátnemu úradu dôkaz prostredníctvom vyhlásenia alebo iným rovnocenným prostriedkom, podľa ich rozhodnutia, že majú dostatočné zdroje pre seba a svojich rodinných príslušníkov, aby sa nestali záťažou pre systém sociálnej pomoci hostiteľského členského štátu počas obdobia ich pobytu; alebo

d) sú rodinnými príslušníkmi, ktorí sprevádzajú alebo sa pripájajú k občanovi Únie, ktorý spĺňa podmienky uvedené v bodoch a), b) alebo c).

2. Právo pobytu stanovené v odseku 1 sa rozširuje na rodinných príslušníkov, ktorí nie sú štátnymi príslušníkmi členského štátu, sprevádzajú alebo sa pripájajú k občanovi Únie v hostiteľskom členskom štáte, ak takýto občan Únie spĺňa podmienky uvedené v odseku 1 [písm.] a), b) alebo c).“

6 Článok 13 uvedenej smernice s názvom „Zachovanie práva pobytu rodinných príslušníkov v prípade rozvodu, anulovania manželstva alebo ukončenia registrovaného partnerstva“ znie:

„1. Bez toho, aby bol dotknutý druhý pododsek, rozvod, anulovanie manželstva občana Únie alebo ukončenie jeho registrovaného partnerstva, ako je uvedené v bode 2 písm. b) článku 2, neovplyvňuje právo pobytu jeho rodinných príslušníkov, ktorí sú štátnymi príslušníkmi členského štátu.

Pred získaním práva trvalého pobytu musia dané osoby splniť podmienky stanovené v [písm.] a), b), c) alebo d) článku 7 ods. 1.

2. Bez toho, aby bol dotknutý druhý pododsek, rozvod, anulovanie manželstva alebo ukončenie jeho registrovaného partnerstva, ako je uvedené v bode 2b článku 2, nevedie k strate práva pobytu rodinných príslušníkov občana Únie, ktorí nie sú štátnymi príslušníkmi členského štátu, ak:

a) pred začatím rozvodového konania alebo konania zrušujúceho manželstvo alebo ukončenia registrovaného partnerstva... manželstvo alebo registrované partnerstvo trvalo aspoň tri roky, vrátane jedného roku v hostiteľskom členskom štáte;...

...

c) je to oprávnené mimoriadne ťažkými okolnosťami, ako napríklad obeť domáceho násillia v čase, keď manželstvo alebo registrované partnerstvo trvalo...

...

Pred získaním práva trvalého pobytu právo pobytu daných osôb naďalej podlieha požiadavke, že musia byť schopné dokázať, že sú pracovníkmi alebo samostatne zárobkovo činnými osobami, alebo že majú dostatočné zdroje pre seba a svojich rodinných príslušníkov, aby sa nestali záťažou pre systém sociálnej pomoci hostiteľského členského štátu počas obdobia ich pobytu, a že majú komplexné krytie zdravotného poistenia v hostiteľskom členskom štáte, alebo že sú príslušníkmi rodiny, už založenej v hostiteľskom členskom štáte, osoby spĺňajúcej tieto požiadavky. ‚Dostatočné zdroje‘ sú definované v článku 8 ods. 4.

Takíto rodinní príslušníci si zachovávajú svoje právo pobytu výlučne na osobnom základe.“

7 Článok 37 tej istej smernice, s názvom „Priaznivejšie vnútroštátne ustanovenia“, stanovuje:

„Ustanovenia tejto smernice neovplyvňujú žiadne zákony, nariadenia ani administratívne ustanovenia určené členským štátom, ktoré by boli priaznivejšie pre dané osoby, na ktoré sa vzťahuje táto smernica.“

Smernica 2003/86/ES

8 Podľa odôvodnení 3, 4, 6 a 15 smernice Rady 2003/86/ES z 22. septembra 2003 o práve na zlúčenie rodiny (Ú. v. EÚ L 251, 2003, s. 12; Mim. vyd. 19/006, s. 224):

„(3) Európska Rada na svojom mimoriadnom zasadnutí v Tampere 15. a 16. októbra 1999, potvrdila potrebu zosúladenia vnútroštátnych právnych predpisov o podmienkach prijímania a pobytu štátnych občanov tretích krajín. V tejto súvislosti uviedla najmä, že Európska únia má zabezpečiť spravodlivé zaobchádzanie so štátnymi občanmi tretích krajín, ktorí sa oprávnenne zdržiavajú na území členských štátov a dôraznejšia integračná politika má viesť k zabezpečeniu ich práv a povinností, ktoré sú porovnateľné s právami a povinnosťami občanov Európskej únie...

(4) zlúčenie rodiny je nevyhnutný spôsob na umožnenie rodinného života. Pomáha vytvárať sociálno-kultúrnu stabilitu, ktorá uľahčuje integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín v členskom štáte, čo slúži aj na podporu ekonomickej a sociálnej súdržnosti, základného cieľa [Európskeho] spoločenstva uvedeného v zmluve [o ES].

...

(6) na ochranu rodiny a vytvorenie alebo zachovanie rodinného života je potrebné stanoviť materiálne podmienky na uplatnenie práva na zlúčenie rodiny na základe spoločných kritérií;

...

(15) je potrebné podporovať integráciu rodinných príslušníkov. Na tento účel im má byť poskytnuté také nezávislé postavenie, ako má garant, najmä v prípadoch rozpadu manželstva alebo partnerstva, a prístup k vzdelaniu, zamestnaniu a odbornej príprave na povolanie za rovnakých podmienok ako osobe, s ktorou sú podľa príslušných podmienok zlúčení“.

9 Článok 15 tej istej smernice uvádza:

„...“

3. V prípade ovdovenia, rozvodu, odluky alebo úmrtia prvostupňových príbuzných v priamej vzostupnej alebo zostupnej línii je možné vydať samostatné povolenie na pobyt na základe žiadosti, ak sa vyžaduje, osobám, ktoré vstúpili na základe zlúčenia rodiny. Členské štáty vydajú ustanovenia na zabezpečenie udelenia samostatného povolenia na pobyt v prípade mimoriadne zložitých okolností.

4. Podmienky týkajúce sa udelenia a doby platnosti samostatného povolenia na pobyt sú ustanovené vnútroštátnym právom.“

Belgické právo

- 10 Článok 42c ods. 1 a 4 loi sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers (zákon o vstupe na územie, pobyte, usadení sa a vyhostení cudzincov) z 15. decembra 1980 (*Moniteur belge* z 31. decembra 1980, s. 14584), v znení uplatniteľnom vo veci samej (ďalej len „zákon z 15. decembra 1980“), ktorý má za cieľ prebrať do belgického práva článok 13 ods. 2 smernice 2004/38, stanovuje, že minister, do ktorého právomoci patrí vstup na územie, pobyt, usadenie sa a odsun cudzincov (ďalej len „minister“) alebo ním poverená osoba môže odňať právo na pobyt členom rodiny občana Únie, ktorí sami nie sú občanmi Únie a majú udelený pobyt ako rodinní príslušníci tohto občana Únie, do piatich rokov od priznania ich práva na pobyt v prípadoch, ak zanikne manželstvo s občanom Únie, ktorého sprevádzali alebo ku ktorému sa pripojili, alebo ak dôjde k ukončeniu spolužitia, s výnimkou prípadu, že dotknutý člen rodiny preukáže existenciu obzvlášť závažnej situácie, akou je skutočnosť, že bol počas manželstva alebo registrovaného partnerstva obeťou domáceho násillia a pokiaľ dotknutá osoba preukáže, že je zamestnancom alebo samostatne zárobkovo činnou osobou v Belgicku, alebo že má dostatočné zdroje, aby sa nestal záťažou pre systém sociálnej pomoci hostiteľského členského štátu počas obdobia svojho pobytu, a že má komplexné krytie zdravotného poistenia v Belgicku, alebo že je príslušníkom rodiny už založenej v tomto členskom štáte osoby spĺňajúcej tieto požiadavky.
- 11 Článok 11 ods. 2 zákona z 15. decembra 1980, ktorého cieľom je prebrať do belgického práva článok 15 ods. 3 smernice 2003/86, stanovuje, že minister alebo ním poverená osoba môže odňať právo na pobyt členom rodiny štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorí majú povolený alebo udelený pobyt, do piatich rokov od vydania povolenia na pobyt, prípadne od vydania dokladu potvrdzujúceho podanie žiadosti o povolenie na pobyt, ak nežijú alebo prestali žiť v skutočnom manželskom alebo rodinnom vzťahu s výnimkou prípadu, že dotknutý príslušník rodiny preukáže, že bol obeťou domáceho násillia v čase, keď manželstvo alebo registrované partnerstvo trvalo.

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

- 12 Žalobca vo veci samej, X, alžírsky štátny príslušník, sa 26. septembra 2010 oženil s francúzskou štátnou príslušníčkou v Algeri (Alžírsko) a 22. februára 2012 pricestoval do Belgicka na základe krátkodobého víza, aby sa pripojil k svojej manželke, ktorá mala bydlisko na území tohto členského štátu.
- 13 Dňa 20. apríla 2012 sa narodila dcéra vo zväzku medzi žalobcom vo veci samej a jeho manželkou, ktorá má rovnako ako jej matka francúzsku štátnu príslušnosť.
- 14 Dňa 7. mája 2013 žalobca vo veci samej podal žiadosť o udelenie povolenia na pobyt rodinného príslušníka občana Únie ako manžel francúzskej štátnej príslušníčky, pričom toto povolenie mu bolo vydané 13. decembra 2013 a bolo platné do 3. decembra 2018.
- 15 Po takmer piatich rokoch manželstva a dvoch rokoch spoločného života v Belgicku bol žalobca vo veci samej nútený opustiť spoločnú domácnosť z dôvodu domáceho násillia, ktorého bol obeťou zo strany svojej manželky. Najprv sa presťahoval do „azylového domu“ a potom si našiel ubytovanie v Tournai (Belgicko), kde sa presťahoval 22. mája 2015. Žalobca vo veci samej navyše podal 2. marca 2015 sťažnosť týkajúcu sa domáceho násillia, ktorého bol obeťou.

- 16 V nadväznosti na správu o spolužití z 30. októbra 2015, v ktorej sa dospelo k záveru, že žalobca vo veci samej a jeho manželka nežijú v spoločnej domácnosti, keďže táto mala spolu s ich dcérou od 10. septembra 2015 bydlisko vo Francúzsku, Belgicko rozhodnutím z 2. marca 2016 odňalo žalobcovi vo veci samej právo na pobyt a vydalo príkaz na opustenie belgického územia. Toto rozhodnutie však bolo zrušené rozsudkom Conseil du contentieux des étrangers (Rada pre cudzinecké spory, Belgicko) zo 16. septembra 2016.
- 17 Listom z 10. marca 2017 Belgicko požiadalo žalobcu vo veci samej o doplňujúce informácie, najmä o dôkazy o jeho prostriedkoch na živobytie a o zdravotnom poistení. Dňa 2. mája 2017 žalobca vo veci samej informoval Belgicko, že bol obeťou domáceho násilia spáchaného jeho manželkou, a požiadal o zachovanie svojho práva na pobyt na území tohto členského štátu podľa článku 42c ods. 4 bodu 4 zákona z 15. decembra 1980.
- 18 Rozhodnutím zo 14. decembra 2017 Belgicko odňalo žalobcovi vo veci samej právo na pobyt z dôvodu, že hoci sa nachádzal v ťažkej situácii, nepredložil dôkaz o tom, že mal vlastné prostriedky na živobytie. Toto rozhodnutie mu však nenariaďovalo, aby opustil belgické územie. Dňa 26. januára 2018 podal žalobca vo veci samej proti tomuto rozhodnutiu žalobu na vnútroštátny súd, Conseil du contentieux des étrangers (Rada pre cudzinecké spory).
- 19 Tento súd uvádza, že článok 42c ods. 4 zákona z 15. decembra 1980, ktorým sa preberá článok 13 ods. 2 smernice 2004/38 do belgického práva, stanovuje, že v prípade rozvodu alebo ukončenia spolužitia manželov zachovanie práva na pobyt štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý bol obeťou domáceho násilia zo strany svojho manželského partnera, ktorý je občanom Únie, podlieha určitým podmienkam, a to najmä podmienke mať dostatočné zdroje a zdravotné poistenie, hoci za rovnakých okolností článok 11 ods. 2 zákona z 15. decembra 1980, ktorým bol do belgického práva prebratý článok 15 ods. 3 smernice 2003/86, podmieňuje udelenie samostatného povolenia na pobyt štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, ktorý mal právo na zlúčenie rodiny so štátnym príslušníkom tretej krajiny oprávnené sa zdržiavajúcim v Belgicku, iba predložením dôkazu o existencii domáceho násilia.
- 20 Vnútroštátny súd sa tak domnieva, že so štátnymi príslušníkmi tretích krajín, ktorí boli obeťami domáceho násilia zo strany ich manželského partnera, sa zaobchádza rozdielne podľa toho, či využili právo na zlúčenie rodiny s občanom Únie alebo so štátnym príslušníkom tretej krajiny, a že takéto rozdielne zaobchádzanie má svoj pôvod vo vyššie uvedených ustanoveniach smerníc 2004/38 a 2003/86.
- 21 Za týchto podmienok Conseil du contentieux des étrangers (Rada pre cudzinecké spory) rozhodla prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Porušuje článok 13 ods. 2 [smernice 2004/38] články 20 a 21 [Charty] v rozsahu, v akom stanovuje, že rozvod, anulovanie manželstva alebo ukončenie registrovaného partnerstva nevedie k strate práva na pobyt rodinných príslušníkov občana Únie, ktorí nie sú štátnymi príslušníkmi členského štátu – najmä keď je to odôvodnené mimoriadne ťažkými okolnosťami, napríklad ak ide o obeť domáceho násilia v čase, keď manželstvo alebo registrované partnerstvo ešte trvalo – ale iba pod podmienkou, že dotknuté osoby preukážu, že sú zamestnancami alebo samostatne zárobkovo činnými osobami, alebo že majú dostatočné zdroje pre seba a svojich rodinných príslušníkov, aby sa počas ich pobytu nestali záťažou pre systém sociálnej pomoci hostiteľského členského štátu, a že majú komplexné krytie zdravotného poistenia v hostiteľskom členskom štáte, alebo že sú

príslušníkmi rodiny, už založenej v hostiteľskom členskom štáte, osoby spĺňajúcej tieto požiadavky, zatiaľ čo článok 15 ods. 3 [smernice 2003/86], ktorý stanovuje rovnakú možnosť zachovania práva na pobyt, nepodmieňuje toto zachovanie poslednou uvedenou podmienkou?“

- 22 Listom z 9. septembra 2020 doručeným do kancelárie Súdneho dvora 17. septembra 2020 v odpovedi na žiadosť o informácie, ktorú Súdny dvor zaslal vnútroštátnemu súdu 14. augusta 2020, tento súd uviedol, že žalobca vo veci samej podal návrh na rozvod 5. júla 2018 a že o rozvode dotknutej osoby a jeho manželky bolo rozhodnuté 24. júla 2018.

O právomoci Súdneho dvora

- 23 Belgická vláda tvrdí, že Súdny dvor nemá právomoc odpovedať na položenú otázku z dôvodu, že po prvé vnútroštátny súd vyjadril pochybnosti o platnosti článku 13 ods. 2 smernice 2004/38 nie vzhľadom na právnu normu Únie, ale vzhľadom na právnu normu, ktorú belgický zákonodarca zaviedol v rámci právomoci, ktorú mu priznáva článok 15 ods. 2 a 3 smernice 2003/86, po druhé nedodržanie podmienok stanovených v článku 13 ods. 2 smernice 2004/38 by porušilo pravidlá rozdelenia právomocí medzi Úniou a členskými štátmi a po tretie ustanovenia Charty nemôžu viesť k zmene právomocí Únie a tým zasahovať do právomocí, ktoré podľa súčasného práva Únie patria členským štátom, ako sú právomoci týkajúce sa podmienok pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí nespĺňajú podmienku byť rodinným príslušníkom občana Únie.
- 24 V tejto súvislosti z článku 19 ods. 3 písm. b) ZEÚ a článku 267 prvého odseku písm. b) ZFEÚ vyplýva, že Súdny dvor má právomoc bez akejkoľvek výnimky rozhodovať v prejudiciálnom konaní o výklade a platnosti aktov prijatých inštitúciami Únie, pričom tieto akty musia byť v plnom súlade s ustanoveniami Zmlúv a s ústavnými zásadami, ktoré z nich vyplývajú, ako aj s ustanoveniami Charty [rozsudok zo 14. mája 2019, M a i. (Odňatie postavenia utečenca), C-391/16, C-77/17 a C-78/17, EU:C:2019:403, bod 71, ako aj citovaná judikatúra].
- 25 V prejednávanej veci vnútroštátny súd zastáva názor, že pokiaľ ide o podmienky zachovania, najmä v prípade rozvodu, práva na pobyt štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí boli obeťami domáceho násillia spáchaného ich manželským partnerom, je režim stanovený v článku 13 ods. 2 smernice 2004/38 pre štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorých manželský partner je občanom Únie, menej priaznivý ako režim stanovený v článku 15 ods. 3 smernice 2003/86 pre štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorých manželský partner je tiež štátnym príslušníkom tretej krajiny, a žiada Súdny dvor, aby rozhodol o platnosti článku 13 ods. 2 smernice 2004/38 vzhľadom na články 20 a 21 Charty, ktoré zakotvujú zásadu rovnosti zaobchádzania a zákaz diskriminácie.
- 26 Za týchto okolností má Súdny dvor právomoc odpovedať na položenú otázku.

O prejudiciálnej otázke

- 27 Vnútroštátny súd sa svojou otázkou v podstate pýta, či je článok 13 ods. 2 smernice 2004/38 platný vzhľadom na články 20 a 21 Charty.
- 28 Vnútroštátny súd sa konkrétne pýta, či podriadením zachovania práva na pobyt štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí boli obeťami domáceho násillia spáchaného ich manželským partnerom, ktorý je občanom Únie, v prípade rozvodu podmienkam stanoveným v článku 13 ods. 2 druhom pododseku smernice 2004/38, medzi ktoré patrí aj podmienka týkajúca sa dostatočných zdrojov, hoci článok 15 ods. 3 smernice 2003/86 neukladá takéto podmienky na

účely poskytnutia samostatného povolenia na pobyt za rovnakých podmienok štátnym príslušníkom tretích krajín, ktorí boli obeťami domáceho násillia, ktorého sa dopustil ich manželský partner, ktorý je tiež štátnym príslušníkom tretej krajiny, normotvorca Únie zaviedol rozdielne zaobchádzanie medzi týmito dvomi kategóriami štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí boli obeťami domáceho násillia, na úkor prvej z týchto kategórií pri porušení článkov 20 a 21 Charty.

- 29 Na úvod treba uviesť, že bez toho, aby formálne namietali neprípustnosť prejudiciálnej otázky položenej vnútroštátnym súdom, Európska komisia vo svojich písomných pripomienkach a Európsky parlament vo svojich ústnych pripomienkach vyjadrili pochybnosti, pokiaľ ide o uplatniteľnosť článku 13 ods. 2 prvého pododseku písm. c) tejto smernice 2004/38 za okolností, o aké ide v spore vo veci samej.
- 30 Tieto pochybnosti sú založené na rozsudku z 30. júna 2016, NA (C-115/15, EU:C:2016:487, bod 51), v ktorom Súdny dvor rozhodol, že toto ustanovenie sa má vykladať v tom zmysle, že štátny príslušník tretej krajiny, rozvedený s občanom Únie, ktorý bol obeťou domáceho násillia počas manželstva, nemôže mať na základe tohto ustanovenia nárok na zachovanie práva na pobyt v tomto hostiteľskom členskom štáte, keďže k začatiu rozvodového konania došlo až po odchode manželského partnera, ktorý je občanom Únie, z tohto členského štátu.
- 31 Ako pritom bolo uvedené v bodoch 16 a 22 tohto rozsudku, aj keď bol žalobca vo veci samej počas svojho manželstva obeťou domáceho násillia, ktorého sa dopustila jeho bývalá manželka, občianka Únie, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu, táto osoba býva spolu s ich dcérou vo Francúzsku od 10. septembra 2015. Rozvodové konanie sa začalo až takmer tri roky po ich odchode z Belgicka, konkrétne 5. júla 2018, a viedlo k rozvodu 24. júla 2018.
- 32 V tejto súvislosti je potrebné určiť pôsobnosť článku 13 ods. 2 prvého pododseku písm. c) smernice 2004/38, predtým, ako sa posúdi platnosť článku 13 ods. 2 druhého pododseku tejto smernice z hľadiska dôvodov uvedených vnútroštátnym súdom.
- 33 V tejto súvislosti najskôr z pojmov použitých tak v názve, ako aj v znení článku 13 ods. 2 smernice 2004/38 vyplýva, že zachovanie práva na pobyt, na ktoré majú podľa tohto ustanovenia nárok rodinní príslušníci občana Únie, ktorí nie sú štátnymi príslušníkmi členského štátu, sa predpokladá najmä v prípade rozvodu, a že v dôsledku toho, pokiaľ sú splnené podmienky uvedené v tomto ustanovení, takýto rozvod nevedie k strate takéhoto práva na pobyt (rozsudok z 30. júna 2016, NA, C-115/15, EU:C:2016:487, bod 40).
- 34 Ďalej, pokiaľ ide o kontext tohto ustanovenia, článok 13 ods. 2 smernice 2004/38 predstavuje výnimku zo zásady, podľa ktorej z tejto smernice nevyplýva právo na vstup do členského štátu a pobyt v ňom pre všetkých štátnych príslušníkov tretích krajín, ale len pre tých, ktorí sú v zmysle článku 2 bodu 2 uvedenej smernice „rodinnými príslušníkmi“ občana Únie, ktorý vykonal svoje právo voľného pohybu a usadil sa v inom členskom štáte ako v členskom štáte, ktorého je štátnym príslušníkom, pričom táto zásada bola potvrdená ustálenou judikatúrou Súdneho dvora (rozsudok z 30. júna 2016, NA, C-115/15, EU:C:2016:487, bod 41 a citovaná judikatúra).
- 35 Článok 13 ods. 2 smernice 2004/38 sa totiž týka výnimočných prípadov, v ktorých rozvod nespôsobuje stratu práva na pobyt dotknutých štátnych príslušníkov tretích štátov na základe smernice 2004/38, hoci po svojom rozvode uvedení štátni príslušníci už nespĺňajú podmienky

uvedené v článku 7 ods. 2 tejto smernice, a najmä podmienku byť „rodinným príslušníkom“ občana Únie v zmysle článku 2 ods. 2 písm. a) tejto smernice (rozsudok z 30. júna 2016, NA, C-115/15, EU:C:2016:487, bod 42).

- 36 Nakoniec, čo sa týka účelu článku 13 ods. 2 smernice 2004/38, toto ustanovenie zodpovedá cieľu uvedenému v odôvodnení 15 tejto smernice, ktorým je poskytnúť právnu ochranu rodinným príslušníkom v prípade rozvodu, anulovania manželstva alebo ukončenia registrovaného partnerstva tým, že sa v tejto súvislosti prijímajú opatrenia, aby sa zabezpečilo, že rodinní príslušníci, ktorí sa už zdržiavajú na území hostiteľského členského štátu, si za takýchto okolností zachovávajú svoje právo na pobyt na osobnom základe (rozsudok z 30. júna 2016, NA, C-115/15, EU:C:2016:487, bod 45).
- 37 V tomto ohľade z vývoja smernice 2004/38 a osobitne z odôvodnenia návrhu smernice Európskeho parlamentu a Rady o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov [KOM(2001)257 v konečnom znení] vyplýva, že na základe práva Únie predchádzajúceho smernici 2004/38 mohlo byť rozvedenému manželovi odopreté právo na pobyt v hostiteľskom členskom štáte (rozsudok z 30. júna 2016, NA, C-115/15, EU:C:2016:487, bod 46).
- 38 V tomto kontexte tento návrh smernice spresňuje, že cieľom zamýšľaného ustanovenia, z ktorého sa stal článok 13 ods. 2 smernice 2004/38, je poskytnúť určitú právnu ochranu štátnym príslušníkom tretích krajín, ktorých právo na pobyt je naviazané na rodinné puto predstavované manželstvom a ktorí by sa v dôsledku toho mohli stať obeťou vydierania rozvodom, a že takáto ochrana je nevyhnutná len v prípade právoplatného rozhodnutia o rozvode, keďže v prípade faktického rozchodu právo na pobyt manžela, ktorý je štátny príslušník tretej krajiny, nie je nijako dotknuté (rozsudok z 30. júna 2016, NA, C-115/15, EU:C:2016:487, bod 47).
- 39 Pokiaľ totiž manželstvo trvá, manželský partner, štátny príslušník tretej krajiny, si zachová svoje postavenie rodinného príslušníka občana Únie, ako je definované v článku 2 bode 2 smernice 2004/38, a má z tohto dôvodu odvodené právo na pobyt v hostiteľskom členskom štáte alebo prípadne v členskom štáte, ktorého je občan Únie štátnym príslušníkom (rozsudok z 12. marca 2014, O. a B., C-456/12, EU:C:2014:135, bod 61).
- 40 Z vyššie uvedeného vyplýva, že zo znenia, kontextu a cieľa článku 13 ods. 2 smernice 2004/38 vyplýva, že vykonanie tohto ustanovenia, vrátane práva na základe článku 13 ods. 2 prvého pododseku písm. c) smernice 2004/38, je podmienené rozvodom dotknutých osôb (rozsudok z 30. júna 2016, NA, C-115/15, EU:C:2016:487, bod 48).
- 41 V bode 62 rozsudku zo 16. júla 2015, Singh a i. (C-218/14, EU:C:2015:476), Súdny dvor rozhodol, že za predpokladu, že pred začatím rozvodového konania občan Únie opustí členský štát, v ktorom má jeho manželský partner bydlisko, aby sa usadil v inom členskom štáte alebo v tretej krajine, odvodené právo na pobyt štátneho príslušníka tretej krajiny na základe článku 7 ods. 2 smernice 2004/38 sa skončilo odchodom občana Únie a nemôže už byť zachované na základe článku 13 ods. 2 prvého pododseku písm. a) tejto smernice.
- 42 V prípade stanovenom v článku 13 ods. 2 prvom pododseku písm. c) smernice 2004/38 však vyžadovať na účely zachovania práva na pobyt štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý bol obeťou domáceho násillia zo strany svojho manželského partnera, ktorý je občanom Únie, aby sa rozvodové konanie začalo pred odchodom tohto občana z hostiteľského členského štátu, by poslednému uvedenému mohlo poskytnúť prostriedok nátlaku, ktorý by bol zjavne v rozpore

s cieľom zabezpečiť ochranu obeti takýchto činov a vystaviť z tohto dôvodu, ako zdôraznil generálny advokát v bodoch 87 a 88 svojich návrhov, túto obeť vydieraniu rozvodom alebo opustením.

- 43 Preto na rozdiel od toho, čo bolo uvedené v bode 51 rozsudku z 30. júna 2016, NA (C-115/15, EU:C:2016:487), treba konštatovať, že na účely zachovania práva na pobyt na základe článku 13 ods. 2 prvého pododseku písm. c) smernice 2004/38 možno rozvodové konanie začať po odchode občana Únie z hostiteľského členského štátu. Na účely zabezpečenia právnej istoty sa však štátny príslušník tretej krajiny, ktorý sa stal obeťou domáceho násillia zo strany svojho manželského partnera, ktorý je občanom Únie, a ktorého rozvodové konanie nebolo začaté pred odchodom tohto manželského partnera z hostiteľského členského štátu, môže dovoliavať zachovania svojho práva na pobyt na základe tohto ustanovenia len za predpokladu, že toto konanie sa začalo v primeranej lehote po takomto odchode.
- 44 Je totiž potrebné ponechať dotknutému štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, manželskému partnerovi občana Únie, dostatočný čas na výber medzi dvoma možnosťami, ktoré mu smernica 2004/38 ponúka na účely zachovania práva na pobyt podľa tejto smernice, ktorými je buď začatie rozvodového konania na účely priznania osobného práva na pobyt podľa článku 13 ods. 2 prvého pododseku písm. c) uvedenej smernice, alebo jeho usadenie sa v členskom štáte, v ktorom má občan Únie bydlisko na účely zachovania jeho odvodeného práva na pobyt. V tejto súvislosti treba dodať, že manželský partner nemusí mať nevyhnutne trvalé bydlisko s občanom Únie, aby bol držiteľom odvodeného práva na pobyt (rozsudky z 13. februára 1985, Diatta, 267/83, EU:C:1985:67, body 20 a 22, ako aj z 8. novembra 2012, Iida, C-40/11, EU:C:2012:691, bod 58).
- 45 V prejednávanej veci, ako bolo uvedené v bode 31 tohto rozsudku, sa žalobca vo veci samej nepripojil k svojej manželke v členskom štáte jej pôvodu. Rozvodové konanie začal 5. júla 2018, teda takmer tri roky po odchode svojej manželky a ich dcéry z hostiteľského členského štátu, čo zrejme nezodpovedá primeranej lehote.
- 46 V každom prípade však z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že podľa vnútroštátnej právnej úpravy, ktorej cieľom je prebrať článok 13 ods. 2 smernice 2004/38, má štátny príslušník tretej krajiny, ktorý sa nachádza v situácii žalobcu vo veci samej, právo na zachovanie svojho práva na pobyt pod podmienkou dodržania povinnosti uvedenej v druhom pododseku tohto článku.
- 47 Za týchto podmienok sa nezdá, že by položená otázka v rozsahu, v akom sa týka platnosti článku 13 ods. 2 smernice 2004/38, nemala nijakú súvislosť s existenciou alebo predmetom sporu vo veci samej.
- 48 Otázka položená vnútroštátnym súdom je preto prípustná.

O platnosti článku 13 ods. 2 smernice 2004/38

- 49 Najprv treba overiť, či sú články 20 a 21 Charty relevantné, pokiaľ ide o preskúmanie, ako to žiada vnútroštátny súd, či článok 13 ods. 2 smernice 2004/38 môže viesť k diskriminácii štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sú obeťami domáceho násillia, ktorých manželský partner je občanom Únie, v porovnaní s tými, ktorých manželský partner je zároveň štátnym príslušníkom tretej krajiny.

- 50 V tejto súvislosti, pokiaľ ide v prvom rade o článok 21 Charty, keďže rozdielne zaobchádzanie, ktoré údajne zavádza článok 13 ods. 2 smernice 2004/38, je založené na štátnej príslušnosti manželského partnera, ktorý sa dopustil domáceho násillia, treba pripomenúť, že článok 21 ods. 2 Charty, podľa ktorého „v rozsahu pôsobnosti zmlúv a bez toho, aby boli dotknuté ich osobitné ustanovenia, je zakázaná akákoľvek diskriminácia z dôvodu štátnej príslušnosti“ zodpovedá podľa vysvetliviek k Charte základných práv (Ú. v. EÚ C 303, 2007, s. 17), článku 18 prvému odseku ZFEÚ a má sa uplatňovať v súlade s týmto posledným uvedeným ustanovením.
- 51 Ako pritom Súdny dvor rozhodol, článok 18 prvý odsek ZFEÚ sa týka situácií, ktoré patria do pôsobnosti práva Únie a v ktorých sa so štátnym príslušníkom členského štátu zaobchádza diskriminujúco v porovnaní so štátnymi príslušníkmi iného členského štátu len na základe jeho štátnej príslušnosti, a nemôže sa uplatniť v prípade možného rozdielneho zaobchádzania medzi štátnymi príslušníkmi členských štátov a štátnymi príslušníkmi tretích krajín (rozsudok zo 4. júna 2009, Vatsouras a Koupatantze, C-22/08 a C-23/08, EU:C:2009:344, bod 52).
- 52 Toto ustanovenie sa preto nemôže uplatniť ani v prípade prípadného rozdielneho zaobchádzania s dvoma kategóriami štátnych príslušníkov tretích krajín, akými sú dve kategórie obetí domáceho násillia, z ktorých prvá je uvedená v článku 13 ods. 2 smernice 2004/38 a druhá v článku 15 ods. 3 smernice 2003/86.
- 53 Z toho vyplýva, že článok 21 Charty nie je relevantný na účely preskúmania platnosti požadovaného vnútroštátnym súdom.
- 54 Pokiaľ ide v druhom rade o článok 20 Charty, tento článok, ktorý stanovuje, že „pred zákonom sú si všetci rovní“, nestanovuje žiadne výslovné obmedzenie svojej pôsobnosti, a preto sa uplatňuje na všetky situácie, ktoré upravuje právo Únie, ako napríklad tie, ktoré patria do pôsobnosti smerníc 2004/38 a 2003/86 [pozri v tomto zmysle stanovisko 1/17 (Dohoda CETA medzi EÚ a Kanadou) z 30. apríla 2019, EU:C:2019:341, bod 171 a citovanú judikatúru].
- 55 Článok 20 Charty je preto relevantný na účely preskúmania platnosti požadovaného vnútroštátnym súdom.
- 56 Za týchto podmienok treba posudzovať platnosť článku 13 ods. 2 smernice 2004/38 iba vzhľadom na článok 20 Charty.
- 57 Ako vyplýva z ustálenej judikatúry Súdneho dvora rovnosť pred zákonom upravená v článku 20 Charty je všeobecnou zásadou práva Únie, ktorá vyžaduje, aby sa s porovnateľnými situáciami nezaobchádzalo rozdielne a aby sa s rozdielnymi situáciami nezaobchádzalo rovnako, s výnimkou toho, že by takéto zaobchádzanie bolo objektívne odôvodnené (rozsudok zo 17. októbra 2013, Schaible, C-101/12, EU:C:2013:661, bod 76 a citovaná judikatúra).
- 58 Požiadavka týkajúca sa porovnateľnej povahy situácií na účely určenia existencie porušenia zásady rovnosti zaobchádzania sa má posudzovať z hľadiska všetkých prvkov, ktoré ich charakterizujú, a najmä s ohľadom na predmet a cieľ vnútroštátnej právnej úpravy, ktorou sa zavádza predmetné rozlišovanie, pričom na tento účel sa musia zohľadniť zásady a ciele oblasti, do ktorej tento akt patrí. Pokiaľ dotknuté situácie nie sú porovnateľné, rozdielne zaobchádzanie s predmetnými situáciami nepredstavuje porušenie rovnosti pred zákonom zakotvenej v článku 20 Charty [stanovisko 1/17 (Dohoda CETA medzi EÚ a Kanadou) z 30. apríla 2019, EU:C:2019:341, bod 177 a citovaná judikatúra].

- 59 V prejednávanej veci sa vnútroštátny súd pýta na platnosť článku 13 ods. 2 smernice 2004/38 v rozsahu, v akom zavádza iný režim, než je režim stanovený v článku 15 ods. 3 smernice 2003/86, zatiaľ čo oba režimy sa podľa jeho názoru uplatňujú v rovnakých situáciách.
- 60 V tejto súvislosti, pokiaľ ide po prvé o režim stanovený v článku 13 ods. 2 smernice 2004/38, článok 13 ods. 2 prvý pododsek tejto smernice stanovuje, že rozvod nevedie k strate práva na pobyt rodinných príslušníkov občana Únie, ktorí nie sú štátnymi príslušníkmi členského štátu, najmä ak je to oprávnené mimoriadne ťažkými okolnosťami, ako napríklad skutočnosť, že daná osoba bola obeťou domáceho násillia v čase, keď manželstvo trvalo. Ako je spresnené v článku 13 ods. 2 treťom pododseku uvedenej smernice, títo rodinní príslušníci si zachovávajú svoje právo pobytu výlučne na osobnom základe.
- 61 Nárok na zachovanie práva na pobyt týchto rodinných príslušníkov pred nadobudnutím práva na trvalý pobyt však podlieha podmienkam uvedeným v článku 13 ods. 2 druhom pododseku smernice 2004/38, a to, že dotknutá osoba preukáže buď to, že je pracovníkom, alebo že má pre seba a svojich rodinných príslušníkov dostatočné zdroje na to, aby sa nestali záťažou pre systém sociálnej pomoci hostiteľského členského štátu počas dĺžky ich pobytu a že majú komplexné krytie zdravotného poistenia v tomto členskom štáte, alebo že je príslušníkom rodiny, už založenej v uvedenom členskom štáte, osoby spĺňajúcej tieto požiadavky.
- 62 Treba uviesť, že tieto podmienky zodpovedajú podmienkam uvedeným v článku 7 ods. 1 písm. a), b) a d) smernice 2004/38, ktoré sú samotní občania Únie povinní splniť na to, aby mali právo na prechodný pobyt na viac ako tri mesiace na území hostiteľského členského štátu.
- 63 Napokon z odôvodnenia 10 tejto smernice vyplýva, že účelom týchto podmienok je najmä vyhnúť sa tomu, aby sa tieto osoby stali neprimeranou záťažou pre systém sociálnej pomoci hostiteľského členského štátu
- 64 Pokiaľ ide v druhom rade o režim stanovený v článku 15 ods. 3 smernice 2003/86, z tohto ustanovenia vyplýva, že v prípade rozvodu je možné vydať samostatné povolenie na pobyt osobám, ktoré vstúpili na základe zlúčenia rodiny, a že členské štáty vydávajú ustanovenia na zabezpečenie udelenia samostatného povolenia na pobyt v prípade „mimoriadne zložitých okolností“. V tejto súvislosti bod 5 ods. 3 oznámenia Komisie Rade a Európskemu parlamentu z 3. apríla 2014 o usmerneniach k uplatňovaniu smernice 2003/86 [COM(2014) 210 final] cituje ako príklad „mimoriadne zložitej okolnosti“ prípad domáceho násillia.
- 65 Článok 15 ods. 4 tejto smernice spresňuje, že podmienky týkajúce sa udelenia a doby platnosti samostatného povolenia na pobyt sú ustanovené vnútroštátnym právom.
- 66 Zdá sa teda, že článok 13 ods. 2 smernice 2004/38 a článok 15 ods. 3 smernice 2003/86 zavádzajú odlišné režimy a podmienky.
- 67 Treba preto overiť, či sa na jednej strane štátni príslušníci tretích krajín, ktorí sú manželskými partnermi občana Únie, ktorí boli obeťami domáceho násillia zo strany tohto občana a na ktorých sa vzťahuje článok 13 ods. 2 smernice 2004/38, a na druhej strane štátni príslušníci tretích krajín, ktorí sú manželskými partnermi štátneho príslušníka tretej krajiny a ktorí boli obeťami domáceho násillia zo strany tohto partnera a na ktorých sa vzťahuje článok 15 ods. 3 smernice 2003/86, nachádzajú v porovnateľnej situácii, pokiaľ ide o zachovanie ich práva na pobyt v členskom štáte z hľadiska všetkých prvkov, ktoré charakterizujú tieto dve situácie.

O cieľoch článku 13 ods. 2 smernice 2004/38 a článku 15 ods. 3 smernice 2003/86

- 68 Pokiaľ ide o účel, ktorý sleduje článok 13 ods. 2 prvý pododsek písm. c) smernice 2004/38, ako bolo uvedené v bodoch 36 až 38 tohto rozsudku, cieľom tohto ustanovenia je v prípade rozvodu, anulovania manželstva alebo ukončenia registrovaného partnerstva chrániť štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý bol obeťou domáceho násillia zo strany svojho manželského partnera alebo partnera, občana Únie, v čase, keď manželstvo alebo registrované partnerstvo trvalo, pričom mu poskytuje právo na pobyt na osobnom základe v hostiteľskom členskom štáte.
- 69 Smernica 2003/86 má rovnaký cieľ, a to chrániť rodinných príslušníkov, ktorí sú obeťami domáceho násillia, keďže vo svojom článku 15 ods. 3 stanovuje, že najmä v prípade rozvodu alebo odluky je možné vydať osobám, ktoré vstúpili na základe zlúčenia rodiny, samostatné povolenie na pobyt a členské štáty vydajú ustanovenia na zabezpečenie udelenia samostatného povolenia na pobyt v prípade mimoriadne zložitých okolností.
- 70 Článok 13 ods. 2 prvý pododsek písm. c) smernice 2004/38 a článok 15 ods. 3 smernice 2003/86 majú teda rovnaký cieľ, ktorým je zabezpečiť ochranu rodinných príslušníkov, ktorí sú obeťami domáceho násillia. Ako však vyplýva z judikatúry citovanej v bode 58 tohto rozsudku, porovnateľnosť situácií sa musí posudzovať vzhľadom na všetky prvky, ktoré ich charakterizujú.

O oblastiach, do ktorých patria smernice 2004/38 a 2003/86

- 71 Pokiaľ ide o oblasti, do ktorých patria smernice 2004/38 a 2003/86, treba poznamenať, že smernica 2004/38 bola prijatá na základe článkov 12, 18, 40, 44 a 52 ES, teraz článkov 18, 21, 46, 50 a 59 ZFEÚ, t. j. v oblasti voľného pohybu osôb, a patrí teda do cieľa Únie, uvedeného v článku 3 ZEÚ, vytvoriť vnútorný trh, ktorý obsahuje priestor bez vnútorných hraníc, v ktorom je táto základná sloboda zabezpečená podľa ustanovení Zmluvy o FEÚ.
- 72 Treba pripomenúť, že z odôvodnení 1 a 2 smernice 2004/38 vyplýva, že občianstvo Únie priznáva každému občanovi Únie základné a individuálne právo na slobodný pohyb a pobyt na území členských štátov s výhradou obmedzení a podmienok stanovených Zmluvami a opatreniami prijatými na účely ich uplatňovania, pričom slobodný pohyb osôb predstavuje jednu zo základných slobôd vnútorného trhu zakotvenú v článku 45 Charty [rozsudok z 22. júna 2021, *Ordre des barreaux francophones et germanophone a i.*, (Preventívne opatrenia na účely vyhostenia), C-718/19, EU:C:2021:505, bod 54, ako aj citovaná judikatúra].
- 73 Právo na slobodný pohyb a pobyt na území členských štátov je navyše priznané rodinným príslušníkom občanov Únie bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť.
- 74 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že práva, ktoré štátnym príslušníkom tretích krajín vyplývajú z ustanovení práva Únie týkajúcich sa občianstva Únie, nie sú autonómnymi právami týchto štátnych príslušníkov, ale právami odvodenými od výkonu slobody pohybu a pobytu občanov Únie. Účel a odôvodnenie týchto odvodených práv sú založené na konštatovaní, že odmietnutie priznanie takýchto práv by bolo spôsobilé obmedziť slobodu pohybu občana Únie tým, že ho toto odmietnutie odrádza od vykonávania svojich práv na vstup do hostiteľského členského štátu a pobyt v ňom (rozsudok zo 16. júla 2015, *Singh a i.*, C-218/14, EU:C:2015:476, bod 50, ako aj citovaná judikatúra).

- 75 Pokiaľ ide o smernicu 2003/86, táto smernica bola prijatá na základe článku 63 ods. 3 písm. a) ES, teraz článku 79 ZFEÚ, t. j. na základe spoločnej prisťahovaleckej politiky Únie, ktorá má za cieľ zabezpečiť vo všetkých etapách účinné riadenie migračných tokov, spravodlivé zaobchádzanie so štátnymi príslušníkmi tretích krajín, ktorí sa oprávnene zdržiavajú v členských štátoch, ako aj predchádzanie a posilnený boj proti nelegálnemu prisťahovalectvu a obchodovaniu s ľuďmi.
- 76 V tejto súvislosti, ako zdôraznil generálny advokát v bode 122 svojich návrhov, právomoc Únie v oblasti prisťahovalectva je harmonizačnou právomocou. Spoločné pravidlá sa teda prijímajú prostredníctvom smerníc, akými je smernica 2003/86, a členské štáty sú povinné prebrať ich do svojho vnútroštátneho práva, pričom však môžu prijať právnu úpravu v otázkach, ktoré neupravuje právo Únie, a odchyliť sa od spoločných pravidiel v rozsahu, v akom to toto právo dovoľuje.

O cieľoch smerníc 2004/38 a 2003/86

- 77 Pokiaľ ide o ciele smerníc 2004/38 a 2003/86, treba uviesť, že podľa článku 1 smernice 2004/38 sa táto smernica týka podmienok, ktoré upravujú uplatňovanie práva voľného pohybu a pobytu v rámci územia členských štátov občanmi Únie a ich rodinných príslušníkov, práva trvalého pobytu na území členských štátov pre občanov Únie a ich rodinných príslušníkov; a obmedzení týchto práv na základe dôvodov verejného poriadku, verejnej bezpečnosti alebo verejného zdravia.
- 78 Ako totiž vyplýva zo samotného znenia článkov 20 a 21 ZFEÚ, právo občanov Únie a ich rodinných príslušníkov na slobodný pohyb a pobyt v rámci územia členských štátov nie je bezpodmienečné, ale môže podliehať obmedzeniam a podmienkam stanoveným v Zmluve o FEÚ, ako aj v predpisoch prijatých na jej vykonanie [rozsudok z 22. júna 2021, *Ordre des barreaux francophones et germanophone a i.* (Preventívne opatrenia na účely vyhostenia), C-718/19, EU:C:2021:505, bod 45, ako aj citovaná judikatúra]. Normotvorca Únie teda práve smernicou 2004/38 upravil v súlade s týmito článkami Zmluvy o FEÚ tieto obmedzenia a podmienky.
- 79 Pokiaľ ide o smernicu 2003/86, jej účelom je podľa jej článku 1 v spojení s jej odôvodnením 6 stanoviť materiálne podmienky na uplatňovanie práva na zlúčenie rodiny štátnymi príslušníkmi tretích krajín, ktorí sa oprávnene zdržiavajú na území členských štátov, na základe spoločných kritérií.
- 80 Normotvorca Únie chcel tak smernicou 2003/86 zabezpečiť aproximáciu vnútroštátnych právnych predpisov týkajúcich sa podmienok vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín, ako to vyplýva z odôvodnenia 3 tejto smernice.

O cieľoch smerníc 2004/38 a 2003/86

- 81 Pokiaľ ide o ciele smerníc 2004/38 a 2003/86, treba uviesť, že ako vyplýva z odôvodnení 3 a 4 smernice 2004/38, cieľom tejto smernice je uľahčiť výkon základného a individuálneho práva voľne sa pohybovať a zdržiavať sa na území členských štátov, ktoré je občanom Únie priamo priznané článkom 21 ods. 1 ZFEÚ, a posilniť toto základné právo (rozsudok z 2. októbra 2019, *Bajratarí*, C-93/18, EU:C:2019:809, bod 47 a citovaná judikatúra).
- 82 Cieľ uľahčiť výkon základného práva každého občana Únie na slobodný pohyb a pobyt si určite vyžaduje, aby sa sledovali aj ciele ochrany rodinného života a integrácie rodiny v hostiteľskom členskom štáte. Článok 3 ods. 1 smernice 2004/38 tak priznáva právo na pobyt rodinným

príslušníkom tohto občana. Rovnako sa rozhodlo, že podmienky v prospech integrácie rodinných príslušníkov občanov Únie v hostiteľskom členskom štáte prispievajú k dosiahnutiu cieľa voľného pohybu (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 17. apríla 1986, Reed, 59/85, EU:C:1986:157, bod 28, a zo 6. októbra 2020, Jobcenter Krefeld, C-181/19, EU:C:2020:794, bod 51). Tieto ciele ochrany a integrácie sú však sekundárne vo vzťahu k prvému cieľu tejto smernice, ktorým je podporovať voľný pohyb občanov Únie.

- 83 Pokiaľ ide o smernicu 2003/86, jej všeobecným cieľom je uľahčiť integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín v členských štátoch tým, že sa umožní rodinný život vďaka zlúčeniu rodiny, ako vyplýva z jej odôvodnenia 4 (rozsudok z 21. apríla 2016, Khachab, C-558/14, EU:C:2016:285, bod 26 a citovaná judikatúra).

O voľnej úvahe priznanej členskými štátmi v rámci uplatňovania podmienok stanovených v smerniciach 2004/38 a 2003/86

- 84 Pokiaľ ide o voľnú úvahu priznanú členskými štátmi v rámci uplatňovania smernice 2004/38, táto voľná úvaha je obmedzená bez toho, aby bolo dotknuté vykonanie článku 37 tejto smernice (pozri v tomto zmysle rozsudok z 15. júla 2021, The Department for Communities in Northern Ireland, C-709/20, EU:C:2021:602, bod 83).
- 85 Naopak, voľná úvaha priznaná členskými štátmi v rámci smernice 2003/86 je široká, pokiaľ ide konkrétne o podmienky udelenia samostatného povolenia na pobyt na základe článku 15 ods. 3 tejto smernice v prípade rozvodu štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, ktorý vstúpil na územie dotknutého členského štátu na účely zlúčenia rodiny a ktorý bol obeťou domáceho násillia počas manželstva zo strany garanta.
- 86 Hoci je pravda, že toto ustanovenie ukladá členskými štátmi povinnosť vydať ustanovenia zabezpečujúce v takomto prípade udelenie takéhoto povolenia na pobyt dotknutému štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, nič to nemení na skutočnosti, že ako bolo uvedené v bode 65 tohto rozsudku, článok 15 ods. 4 uvedenej smernice spresňuje, že podmienky uplatniteľné na udelenie a dobu platnosti tohto samostatného povolenia na pobyt sú definované vnútroštátnym právom.
- 87 Normotvorca Únie stanovením odkazu na vnútroštátne právo v článku 15 ods. 4 smernice 2003/86 teda poukázal na to, že si želal ponechať v diskrečnej právomoci každého členského štátu, aby vymedzil, za akých podmienok sa má udeliť samostatné povolenie na pobyt v prípade rozvodu štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, ktorý vstúpil na jeho územie na účely zlúčenia rodiny a bol obeťou domáceho násillia, ktorého sa dopustil počas manželstva jeho manželský partner (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 7. novembra 2018, C a A, C-257/17, EU:C:2018:876, bod 49, ako aj citovanú judikatúru).
- 88 V každom prípade miera voľnej úvahy priznaná členskými štátmi nemôže byť štátmi uplatňovaná takým spôsobom, ktorý porušuje cieľ tejto smernice a jej potrebný účinok alebo ktorý porušuje zásadu proporcionality (pozri v tomto zmysle rozsudok z 9. júla 2015, K a A, C-153/14, EU:C:2015:453, body 50 a 51, ako aj citovanú judikatúru).
- 89 Z vyššie uvedeného vyplýva, že bez ohľadu na skutočnosť, že článok 13 ods. 2 prvý pododsek písm. c) smernice 2004/38 a článok 15 ods. 3 smernice 2003/86 majú rovnaký cieľ, ktorým je zabezpečiť ochranu rodinných príslušníkov, ktorí sú obeťami domáceho násillia, režimy zavedené týmito smernicami patria do rôznych oblastí, ktorých zásady, účely a ciele sú tiež odlišné. Okrem toho osoby oprávnené podľa smernice 2004/38 majú odlišné postavenie a iné práva ako tie,

ktorých sa môžu dovolávať osoby oprávnené podľa smernice 2003/86, a voľná úvaha priznaná členským štátom pri uplatňovaní podmienok stanovených v týchto smerniciach nie je rovnaká. Ide najmä o voľbu belgických orgánov v rámci uplatnenia širokej miery voľnej úvahy, ktorá im bola priznaná článkom 15 ods. 4 smernice 2003/86, ktorá viedla k rozdielnemu zaobchádzaniu, na ktoré sa sťažuje žalobca vo veci samej.

- 90 Treba preto konštatovať, že pokiaľ ide o zachovanie ich práva na pobyt na území dotknutého členského štátu, štátni príslušníci tretích krajín, ktorí sú manželskými partnermi občana Únie, ktorí boli obeťami domáceho násillia zo strany tohto občana a na ktorých sa vzťahuje smernica 2004/38, na jednej strane a štátni príslušníci tretích krajín, ktorí sú manželskými partnermi iného štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorí boli obeťami domáceho násillia zo strany tohto štátneho príslušníka a na ktorých sa vzťahuje smernica 2003/86, na druhej strane, sa nenachádzajú v porovnateľnej situácii na účely prípadného uplatnenia zásady rovnosti zaobchádzania, ktorej dodržiavanie zabezpečuje právo Únie a najmä článok 20 Charty.
- 91 Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy treba konštatovať, že skúmanie otázky položenej vnútroštátnym súdom neodhalilo nijakú skutočnosť, ktorá by mohla ovplyvniť platnosť článku 13 ods. 2 smernice 2004/38 z hľadiska článku 20 Charty.

O trovách

- 92 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny m dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol takto:

Preskúmanie prejudiciálnej otázky položenej vnútroštátnym súdom neodhalilo nijakú skutočnosť, ktorá by mohla ovplyvniť platnosť článku 13 ods. 2 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES z 29. apríla 2004 o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov, ktorá mení a dopĺňa nariadenie (EHS) 1612/68 a ruší smernice 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS, z hľadiska článku 20 Charty základných práv Európskej únie.

Podpisy